

واکاوی هنر و صنایع فلزی شهر تبریز در دوره قاجار

اکرم محمدی زاده^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۱۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۴

کد مقاله: ۵۵۴۱۹

چکیده

منطقه آذربایجان با مرکزیت تبریز به علت ویژگی خاص جغرافیایی، قرار گرفتن در مسیر جاده ابریشم و اصلی‌ترین مسیر ارتباطی شرق و غرب و شمال و جنوب اهمیت زیادی داشته است. همچنین در دوره قاجار انتخاب این شهر به عنوان دارالسلطنه اهمیت آن را دوچندان نمود. با توجه به تحولات مهم صنعتی و رواج تجددگرایی در این عصر، رشد و توسعه هنرهای صناعی راهی متفاوت از دوره‌های پیشین را طی نمود. فلزکاری یکی از شاخه‌های هنرهای صناعی است که تا دوره‌های پیشین در این شهر رونق زیادی داشته است و اکنون بجز چند مورد محدود با کاربرد تزئینی کارگاه‌های فلزکاری متروک و فراموش شده است. در این مقاله با مطالعه سفرنامه‌ها، کاوش در منابع مکتوب و آثار فلزی محفوظ در موزه‌های دولتی و خصوصی با هدف شناسایی شاخه‌های مهم هنر و صنایع فلزی این شهر را مورد کاوش قرار داده است. صنایع فلزی تبریز در دوره قاجار چه بوده است؟ سؤال اصلی این پژوهش است. برای رسیدن به پاسخ این پرسش‌ها از روش تاریخی و توصیفی تحلیلی بهره گرفته شده است. اطلاعات و داده‌های مورد نیاز این تحقیق از طریق میدانی و کتابخانه‌ای گردآوری شده است. در این پژوهش روش تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز کیفی است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در دوره قاجار صنعتگران و هنرمندان فلزکار در شاخه‌های مختلف فلزکاری نظیر مسگری، قفل‌سازی، قیچی‌سازی به کار و پیشه خود اشتغال داشته‌اند. شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی این شهر در رشد و یا افول این حرفه‌ها تأثیر مستقیم داشته است.

واژگان کلیدی: هنر و صنایع فلزی، تبریز، دوره قاجار، تجددگرایی.